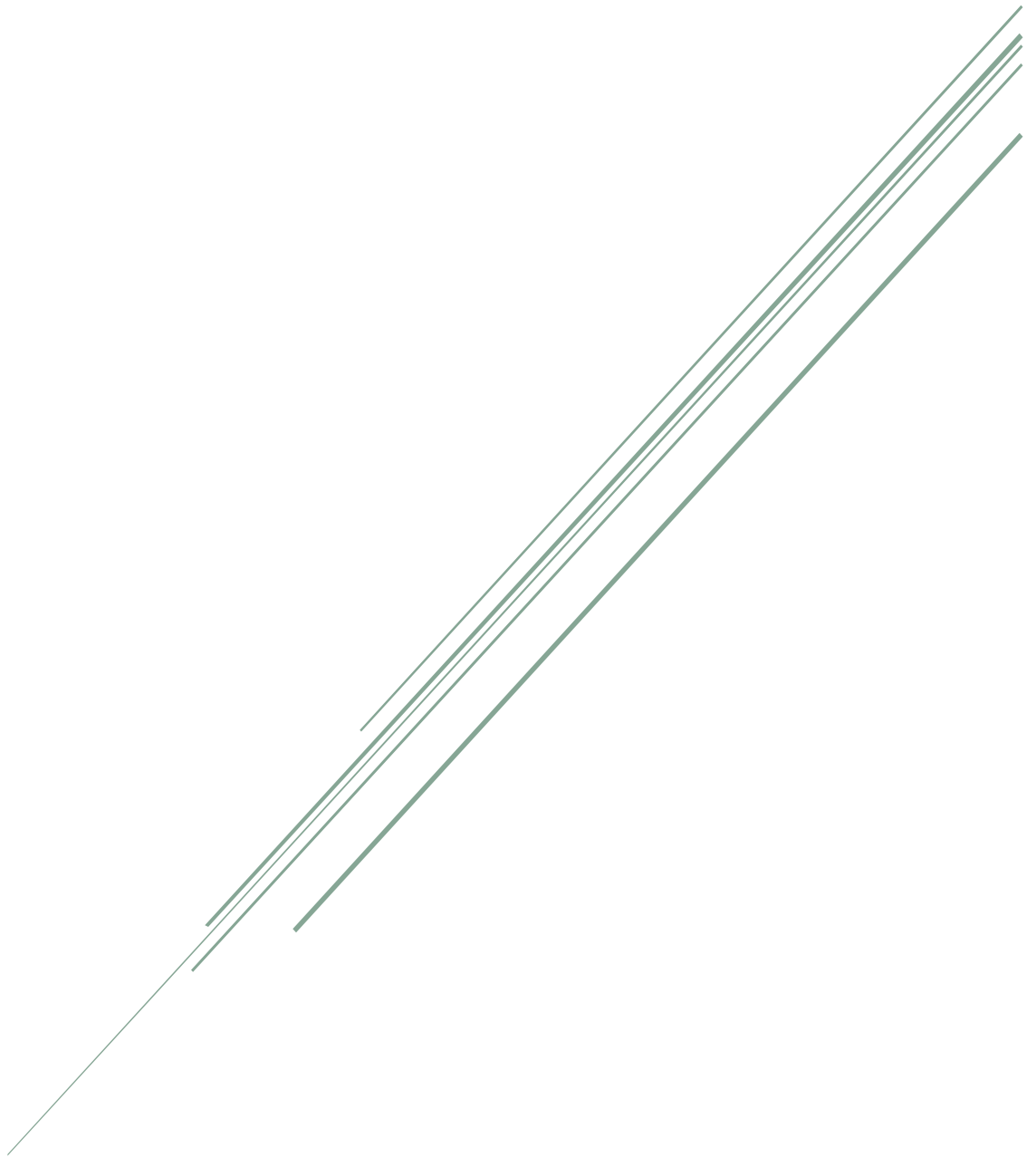

HEINÄVEDEN KUNNAN VALMIUSSUUNNITELMA

Yleinen osa

Heinäveden kunta

Sisällys

Kunnan valmiussuunnittelun tarkoitus ja perusteet	1
Valmiussuunnitelmien julkisuus.....	2
Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan ja toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien hyväksyminen ja ylläpito	2
Kunnan yleisen osan ja toimialojen valmiussuunnittelun vastuuhenkilöt	2
Yhteistoiminta muiden kuntien ja yhteistyötahojen kanssa	3
Pelastustoiminnan ja väestönsuojelun johtaminen	4
Riskien arviointi ja uhkamallit	4
Varautumisvelvollisuus ostopalveluissa	5
Termejä ja lisätietoja varautumisesta	5

HEINÄVEDEN KUNNAN VALMIUSSUUNNITELMA YLEINEN OSA

Kunnan valmiussuunnittelun tarkoitus ja perusteet

Kunnan valmiussuunnitelman tarkoituksena on ohjata kunnan toimintaa niin, että palvelutuotanto ja elintärkeiden toimintojen ylläpito kyetään kaikissa olosuhteissa turvaamaan mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Varautumisen tavoitteena on pyrkiä ehkäisemään ennalta häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä toisaalta luoda edellytyksiä häiriötilanteiden ja niiden seurausten hallintaan. Valmiussuunnittelu on keskeinen osa kaikkien organisaatioiden varautumista niin normaaliolojen häiriötilanteita kuin vakavimpia poikkeusoloja varten.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2025 on valtioneuvoston periaatepäätös, joka yhtenäistää varautumisen kansallisia periaatteita ja ohjaa hallinnonalojen varautumista. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kuvataan kokonaisturvallisuuden toimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Kokonaisturvallisuus muodostaa perustan suomalaisen yhteiskunnan kriisinkestävyydelle eli resilienssille.

Valmiussuunnittelu ja -suunnitelmat itsessään sisältävät moniulotteisia ja monitahoisia osakokonaisuuksia. Kyse on pitkäjänteisestä prosessista. Suunnittelutyön aikana tunnistetaan, arvioidaan ja analysoidaan kyseessä olevaan organisaatioon tai alueeseen kohdistuvia uhkia sekä oman toiminnan haavoittuvuuksia. Lisäksi kartoitetaan ja arvioidaan olemassa olevia ja tarvittavia resursseja erilaisten häiriötilanteiden hallinnassa, suunnitellaan toimintamalleja, neuvotellaan eri yhteistyötahojen ja sidosryhmien kanssa esimerkiksi häiriötilanteiden aikaisesta tietojen välittämisestä ja yhteistoiminnasta ja niin edelleen.

Valmiussuunnittelun säädöspohja ja ohjeet:

- [Valmiuslaki | 1552/2011 | Lainsäädäntö | Finlex](#)
- [Puolustustilalaki | 1083/1991 | Lainsäädäntö | Finlex](#)
- [Pelastuslaki | 379/2011 | Lainsäädäntö | Finlex](#)
- [Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös](#)

Lisäksi valmiussuunnittelua ohjaavat erilaiset valtioneuvoston tai ao. vastuuministeriön antamat asetukset, päätökset ja ohjeet.

Valmiussuunnittelun ja varautumisen perustana on normaaliolojen organisaatiojohtamisjärjestelmät, joita kulloisenkin tilanteen ja säädösten edellyttämällä tavalla laajennetaan tai supistetaan.

Valmiussuunnitelmien julkisuus

Kunnan yleisen osan ja eri toimialojen valmiussuunnitelmien valmistelun yhteydessä huomioidaan asiakirjojen julkisuutta ja tietoturvallisuutta koskevat säännökset ja ohjeet. Valmiussuunnitelman yleinen osa laaditaan julkiseksi asiakirjaksi. Muiden suunnitelmien ja liitteiden osalta julkisuusaste määritellään erikseen.

Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan ja toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien hyväksyminen ja ylläpito

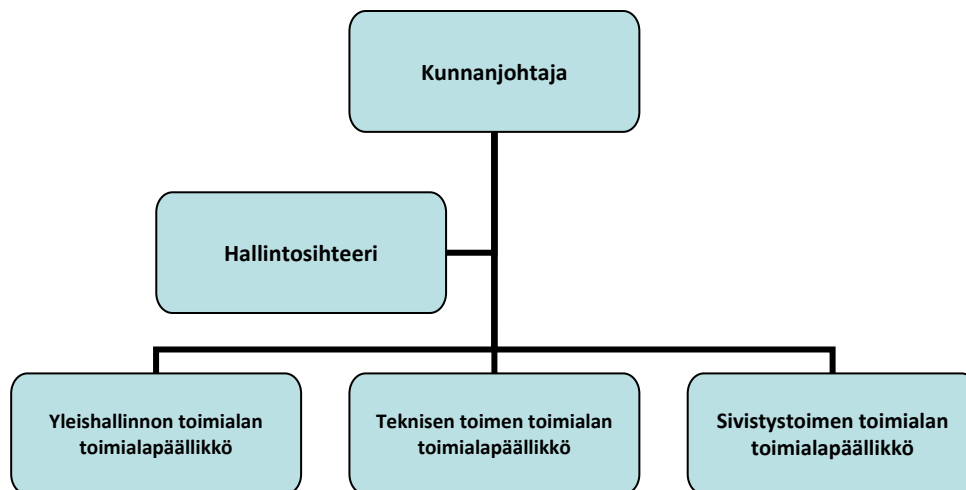
Valmiussuunnitelman yleisen osan liitteineen hyväksyy kunnanhallitus. Valmiussuunnitelman yleinen osa ja sen liitteet päivitetään vähintään kerran valtuustokaudessa tai jos lainsäädännössä, viranomaisohjeissa, organisaatiossa tai muissa olosuhteissa tapahtuu olennaisia muutoksia. Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan ajantasaisuudesta vastaa kunnanjohtaja ja siitä huolehtii johtoryhmä. Kunkin toimialan valmiussuunnitelmien ajantasaisuudesta vastaa ao. toimialan päällikkö.

Toimialajohtajat, vastualueen johtajat sekä muut virkansa puolesta kriittisiä tehtäviä hoitavien esihenkilöiden tulee olla perillä tehtävistään normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä erityistilanteissa. Työnantajan velvollisuutena on huolehtia siitä, että henkilöstö on riittävästi perehdytetty toimimaan normaaliolojen lisäksi myös normaaliajan häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Henkilöstön tulee olla riittävän koulutettuja valmiussuunnittelun perusasioihin.

Kunnan yleisen osan ja toimialojen valmiussuunnittelun vastuuhenkilöt

Kunnan valmiussuunnittelua, varautumis- ja väestönsuojelujärjestelyjä johtaa ja valvoo kunnanjohtaja. Hänen apunaan on varautumisvastaava tekninen johtaja. Toimialajohtajat vastaavat oman toimialansa valmiussuunnittelusta, varautumisjärjestelyistä ja yhteistyöstä eri yhteistyötahojen kanssa.

Vastuuhenkilöiden on vastuualueellaan huolehdittava siitä, että ulkoistettuja palveluja tuottavien kanssa on sovittu valmiussuunnitteluun, varautumiseen sekä väestönsuojelujärjestelyihin kuuluvista, palvelun tuottajalle kuuluvista tehtävistä ja kriittisistä toiminnoista.

Yhteistoiminta muiden kuntien ja yhteistyötahojen kanssa

Valmiussuunnittelussa, varautumisessa erityis- ja häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin kunta tekee yhteistyötä lähikuntien, hyvinvointialueen sekä muiden eri yhteistyötahojen kanssa.

Valmius- ja pelastussuunnitelmat

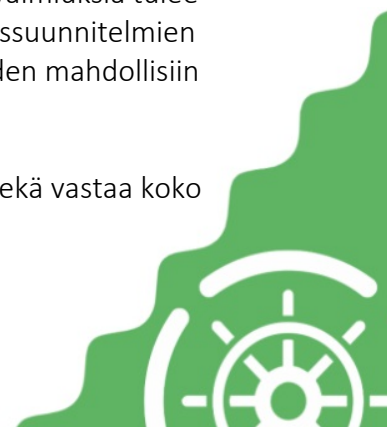
Valmiuslain 40 §:n perusteella Heinäveden kunnan sekä kuntakonsernin laitosten ja yhtiöiden tulee varautua mahdollisiin poikkeustilanteisiin suunnittelemalla toimintansa etukäteen valmiussuunnitelmilla. Valmiussuunnittelua johtaa ja valvoo kunnanhallitus. Valmiussuunnitelma tarkistetaan vähintään kerran valtuustokaudessa ja aina, kun organisaatiossa tai turvallisuusympäristössä tapahtuu olennaisia muutoksia. Valmiussuunnittelun johtamisesta sekä yhteistoiminnan järjestämisestä vastaa kunnanjohtaja.

Valmiussuunnittelussa yksiköt sekä konserniyhtiöt arvioivat toimintansa uhkatekijät ja laativat **toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat** eri tilanteiden varalle sekä varautuvat organisaation toiminnan jatkuvuuden ylläpitämiseen eri uhkatilanteissa.

Pelastuslain 8 §:n perusteella kunnan toimitiloista ja rakennuksista vastaavien ja haltijoiden tulee laatia **kirjalliset pelastussuunnitelmat**, joista käyvät ilmi omatoimisen varautumisen järjestelyt.

Valmiussuunnitelmien ja pelastussuunnitelmien mukaisia toimintavalmiuksia tulee ylläpitää ja **harjoitella säännöllisesti**. Valmiussuunnittelu- ja pelastussuunnitelmien laatimisvastuiden tulee sisältyä myös toimialojen ja konserniyhtiöiden mahdollisiin hankintasopimuksiin.

Kunnanjohtaja kokoaa ja säilyttää toimialakohtaiset suunnitelmat sekä vastaa koko kuntaa kattavan valmiussuunnitelman laadinnasta.

Pelastustoiminnan ja väestönsuojelun johtaminen

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote johtaa pelastustoimintaa ja väestönsuojelua Heinäveden kunnan alueella. Pelastuslain 6 §:n perusteella kunnan eri toimialoista vastaavat virastot ja laitokset ovat pelastusviranomaisten ohella velvollisia osallistumaan pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun siten kuin niiden tehtävistä kunkin toimialan säädöksissä tai muussa lainsäädännössä säädetään

Riskien arviointi ja uhkamallit

Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuu ihmisten aiheuttamia, teknologisesta kehityksestä syntyneitä ja luonnosta johtuvia moninaisia uhkia. Niihin liittyvien riskien arviointi antaa perusteita varautumiselle ja vasteelle. Toteutuessaan uhkat voivat aiheuttaa häiriötilanteita ja kriisejä.

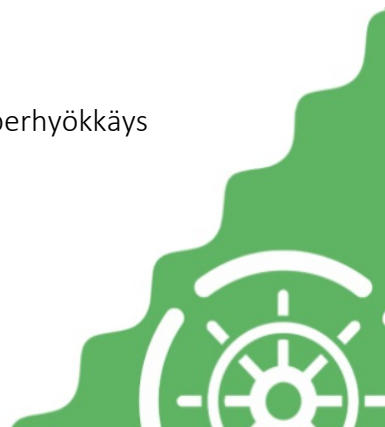
Kuvio 3. Esimerkki moninaisesta uhkaympäristöstä. (Lähde: mukaillen Kansallinen riskiarvio 2023)

Pohjois-Karjalan alueellisen riskiarvion merkittävimmät riskit ja uhkamallit ovat:

- Polttoaineiden saannin häiriö
- Sotilaallisen voimankäyttö
- Kriittisen infraan tai yhteiskuntaan vaikuttava suuri rakennuspalo
- Sähkönjakeluhäiriö, sähkön kantaverkon suuri häiriö ja kaukolämmön jakeluhäiriö
- Vakava liikenneonnettomuus / monipotilastilanne (tie-, raide-, lentoliikenne)
- Laajamittainen maahantulo
- Laajamittaiset tartuntataudit, pandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia
- Rajuilma, matalapaine- ja talvimyrsky
- Henkilöstön saatavuus ja riittävyys
- ICT häiriöt, tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriö, kyberhyökkäys

([Pohjois-Karjalan+alueellinen+riskiarvio+2023.pdf](#))

Kunta varautuu kansallisen ja alueellisen riskiarvion uhkien mukaisesti. Suomen kansallinen riskiarvio laaditaan säännöllisin väliajoin. Kansallisen riskiarvion tavoitteena on ennakoida Suomeen mahdollisesti kohdistuvia suhteellisen äkillisiä tapahtumia, jotka vaativat viranomaisilta normaalista poikkeavia toimia tai jopa avun pyytämistä muilta mailta. Kansallisessa riskiarviossa tunnistetaan riskejä, joilla on laajaa kansallista merkitystä ja arvioidaan niiden vaikutusta yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin. Kansallisen riskiarvion laatimisen rinnalla laaditaan erikseen myös alueelliset riskiarviot, joissa otetaan tarkemmin huomioon alueille ominaiset uhat tai häiriötilanteet. Toimintaympäristön muutokset tunnistetaan pitämällä tilannetietoisuutta kansainvälisistä, kansallisista ja alueellisista ilmiöistä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

Kuva 1. Riskiarviokokonaisuus

Kuva 2 Riskiarviokokonaisuus (Sisäministeriö, 2022).

Kunnalla on satoja lakisääteisiä tehtäviä. Ydintehtävät ovat niitä palveluja, joita kuntalaiset tarvitsevat päivittäin kaikissa olosuhteissa, myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kunnan tulee kartoittaa ja priorisoida ydintehtävänsä (kriittisyysluokittelu) erityisesti kuntalaisten palvelutarpeen kannalta.

Toimintakortit ovat häiriötilanteessa käyttöön otettavia johdon ja vastuuhenkilöiden toiminnan tueksi etukäteisesti laadittuja tiiviitä ”muistilistoja” yhteisesti sovituista toimenpiteistä. Korttiin kirjataan kunkin yksikön kannalta tilanteessa tarvittavat tärkeät tiedot, mitä häiriötilanne yksikön osalta tarkoittaa ja mitä häiriötilanteessa kultakin yksiköltä edellytetään.

Varautumisvelvollisuus ostopalveluissa

Nyky-yhteiskunnassa tuotteet ja palvelut tuotetaan useista eri toimijoista muodostuvissa verkostoissa. Toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevien suositusten tavoitteena on parantaa organisaatioiden toimintaedellytyksiä ja varmistaa niiden toiminnan jatkuvuus myös mahdollisissa häiriötilanteissa. Toimintavarmuutta kehitetään siten, että hankinta- tai yhteistyösopimuksissa edellytetään toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevien suositusten noudattamista.

Termejä ja lisätietoja varautumisesta

Kokonaisturvallisuus. Toimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeitä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä.

Normaaliolot on jokapäiväinen tila, jossa esiintyvät uhkat voidaan ehkäistä ennalta, torjua ja niiden vaikutuksista toipua voimassa olevilla säädöksillä ja voimavaroilla. Normaaliolojen järjestelyt luovat perustan toiminnalle häiriötilassa ja poikkeusoloissa.

Häiriötila on normaalioloissa tapahtuva poikkeava, odottamaton tai äkillinen turvallisuustilan muutos, joka aiheuttaa uhkaa yhteiskunnan toimivuudelle ja väestön turvallisuudelle. Tilanne voi vaaria valtionjohdon ja viranomaisten erityisiä toimia. Normaaliolojen häiriötila saattaa edellyttää myös säädösten tarkistamista. Häiriötilanne voi olla esim. kriittisen infran häiriö, vakava onnettomuus, pandemia, talouteen liittyvä häiriö.

Poikkeusoloja Poikkeusoloilla tarkoitetaan valmiuslain mukaista yhteiskunnan tilaa, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö. Poikkeusoloilla tarkoitetaan tilannetta, jossa sota, sodanuhka tai muu siihen rinnastettava ulkoinen tapahtuma tai maassa sattunut suuronnettomuus tai niiden uhka edellyttävät valtionjohdolta erityisiä toimenpiteitä väestön tai omaisuuden suojaamiseksi, maan alueellisen koskemattomuuden tai itsenäisyyden turvaamiseksi, valtakunnan oikeusjärjestyksen ja kansalaisten perusoikeuksien ylläpitämiseksi tai kansan toimeentulon ja välttämättömän talouselämän turvaamiseksi.

Elintärkeä toiminto on yhteiskunnan toiminnalle välttämätön toimintokokonaisuus. Elintärkeiden toimintojen turvaamisella ylläpidetään valtiollinen itsenäisyys, yhteiskunnan turvallisuus sekä väestön elinmahdollisuudet.

Lisätietoja varautumisesta:

Asukkaan varautuminen

<https://72tuntia.fi/>

Kunnan varautumisen johtaminen

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2071-kunnan-varautumisen-johtaminen>

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2025

[Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös](#)

Kansallinen riskiarvio 2023

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-602-7>

Pohjois-Karjalan alueellinen riskiarvio

[Pohjois-Karjalan+alueellinen+riskiarvio+2023.pdf](#)

Evakuointien suunnitteluja toimeenpano-ohje: Väestön siirtäminen poikkeusoloissa

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165377>

